

Dr. Kalácska József,
Életpálya- és Katedra-díjas nyugalmazott gimnáziumi tanár, a Selye János Egyetem és a Selye János Gimnázium óraadó tanára; lakhely: Dunaradvány; e-mail: kalacska@freemail.hu

A Sokszínű Matematika tankönyvcsalád hasznáról, külhoni szemmel

A 2000/2001-es tanévben egy harminkét fős matematika-fizika szakirányú osztály vezetését és benne a matematika tanítását kaptam meg a Komáromi Selye János Gimnáziumban. Nagy lendülettel és odaadással álltam munkához osztályfőnökként és szakos tanárként is – kiváltképp azért, mert ez egy „peregrinus” osztály lett. Ketten voltak komáromiak, a többiek Szentől Rimaszombatig tartó körülből kétszáz kilométeres vidékről jöttek, mindannyian azzal a határozott szándékkal, hogy tanulni, minél többet befogadni akarnak.

Minden elérhető matematika-versenybe beneveztünk (Matematikai Olimpia, Kenguru, Nemzetközi Magyar Matematikaverseny, Öveges Verseny, Cornides István Matematika-Fizika Emlékverseny, Felvidéki Matematikaverseny stb). Bekapcsolódtunk – de csak versenyen kívül, mert határon kívüliek vagyunk – az Arany Dániel Matematikaversenybe is. Az országos döntőbe három diákom jutott be, közülük Rakya Péter (jelenleg az ELTE és a BME oktatója) teljes pontszámot ért el. Oklevelet erről nem kaphatott, de meghívást kapott (velem együtt) a Lajos Józsefné által a Kőszegi Jurisich Miklós Gimnáziumban szervezett országos tehetséggondozó táborba.

A tanári program része volt az akkor frissen megjelentetett *Sokszínű Matematika 9*, a Mozaik Könyvkiadó által megjelent tankönyv bemutatása. Szerzők: Kosztolányi József, Kovács István, Pintér Klára, Urbán János, Vincze István. Mi akkor, Szlovákiában egy, az 1980-as évek közepén megjelent cseh szerzők által írt, s lefordított tankönyvet használtunk. Azonnal „ráharaptam” az új könyvre, s azóta a teljes sorozatot a példatárakkal, CD melléklettel együtt segédkönyvként használom. Néhány alkalommal elvittem magammal a szlovák kollégákkal együtt tartott, több megyét átfogó to-

vábbképzésre is a *Sokszínű Matematika*-tankönyveket, s bemutattam az ott résztvevő kollégáknak, akiknek az volt a véleménye, hogy érdemes lenne lefordítani szlovákra.

A benne foglalt tananyag sorrendje természetesen nem egyezett, s ma sem egyezik meg a Szlovákiában előírt sorrenddel, de ez nem zavar bennünket, mert egyszerre két évfolyamot vásárolunk meg, s mindig az aktuális kötetet vesszük elő. Abban az időben a hivatalos szlovákiai gimnáziumi, négy évre szóló tankönyvegyüttes tizenhárom füzetből állt. Ezek közül igazán csak az évfolyamonkénti egy-egy feladatgyűjtemény volt használható, a többi nem volt alkalmas az érettségire és felvételre való felkészülésre. Ezt megerősítették az általam a kőszegi tábor mintájára Komáromban több éven át szervezett tehetséggondozó tábor egyikében a versenygyőztes diákok tanáraiként résztvevő kollégák is, a hazai tankönyvíró csapat gesztora, Tomás Hecht és a *Sokszínű Matematika*-sorozat társszerzője, dr. Urbán János jelenlétében megtartott vitafórumon. Nagy szerencsémnek tartom, hogy időben rátaláltam a *Sokszínű Matematika*-tankönyvcsaládra, mert azóta nemcsak a mi iskolánk, hanem több felvidéki gimnázium is használja, segédkönyvként a diáksághoz eljuttatja őket.

Az egyes fejezetek feldolgozásán látom, hogy a szerzők alapos módszertani tudással és tanítási tapasztalattal rendelkeznek. A könyvek nyelvezete érthető, precíz, tökéletes. Nekünk, külhoniaknak ez különösen fontos, mert diákjaink általában szlovákból fordított könyvekből tanulnak. A fordítók pedig legfeljebb érettségiig tanultak anyanyelven a matematikát, egyetemi tanulmányaikat szlovákul vagy csehül végezték.

Felesleges szószaporítás nincs benne. Felépítése, sokszínű ábrái, az ismeretátadás induktív útja mind-mind

a fogalmak, definíciók, tételek és az egyes lépések megértését szolgálja. Sík- és térmértani ábrái, a függvények és azok transzformációinak feldolgozása, a koordináta geometria előírt tananyagának bemutatása igazán „beszédesre” sikeredett.

A fejezetek előtti történeti visszatekintés, a neves matematikusok rövid életrajzát bemutató írások felkeltik a tanulók érdeklődését, ez a világhálón való keresésre sarkallt több diákomat is.

Nagyon jó és hasznos a fontos képletek, összefüggések, megtanulandó információk lapszerű kiemelése. Nekem Kőszegen, amikor először kezembe vettem a tankönyvet, meghökkentőnek, nem oda valóknak tűntek az illusztrátor rajzai. A sokéves használat alatt láttam, hogy egy-egy rajz miként csal mosolyt a diákok arcára, s hogy lehet kicsi felsőhajtás után felüldülve folytatni az órát.

A fejezetek utáni feladatok didaktikai szerepe átgondolt, sorrendjük, választásuk nem ötletszerű, hanem követik a bemutatott mintapéldák nehézségi fokát.

Ugyanez érvényes a *Feladatgyűjteményekre* is. Fontos érdeme a *Sokszínű Matematika*-tankönyvcsaládnak, hogy alkalmas a diák önálló ismeretszerzésére, tanulásra – hiányzás esetén az átvett tananyag könnyen pótolható, feldolgozható.

Nálunk, Szlovákiában már két éve érettségizett az a generáció, akik a drasztikus tananyagcsökkentés áldozatai lettek. Jelenleg a gimnázium minden évfolyama részére van szlovák nyelvű és magyarra is lefordított tankönyv, amely merőben más felépítésű, mint az eddig megjelent tankönyvek bármelyike. Nyíltan vállalja, hogy a benne foglalt anyag messze nem elég annak, aki érettségizni szeretne matematikából. Tanulja meg onnan, ahonnan tudja! (?) Még szerencse, hogy mindegyikük táskájában-polcán ott van a „Sokszínű – család”.